

Jaarverslag 2025

Een blik terug en een blik vooruit

Rekenkamer
Waterschap Aa en Maas

's-Hertogenbosch, 18 maart 2026
Versie: Definitief

Inhoudsopgave

Inleiding	2
Hoofdstuk 1	Algemene werkzaamheden.....	3
Hoofdstuk 2	Onderzoeken 2025.....	4
Hoofdstuk 3	Uitgevoerde onderzoeken	6
§ 3.1	Inwonerparticipatie.....	6
§ 3.2	Dierenwelzijn	6
§ 3.3	DoeMee-onderzoek waterschappen 2025.....	6
Hoofdstuk 4	Groslijst.....	7
Hoofdstuk 5	Jaarplan 2026	7
Hoofdstuk 6	Nawoord	7
Colofon		8

Inleiding

Over het doel van de Rekenkamer

De Rekenkamer van Waterschap Aa en Maas wil door gericht onderzoek, quick-scans en praktische adviezen op actieve wijze een bijdrage leveren aan het verbeteren van de doelmatigheid, doeltreffendheid en rechtmatigheid van het bestuurlijk handelen van het waterschap.

Doel van het jaarverslag

Dit jaarverslag blikken we vanuit de Rekenkamer terug op het jaar 2025. We gaan in hoofdstuk 1 in op de algemene werkzaamheden die de Rekenkamer heeft uitgevoerd. In hoofdstuk 2 beschrijven we de onderzoeken die zijn opgepakt. In hoofdstuk 3 blikken we vooruit en geven we inzicht in de werkzaamheden voor het jaar 2026. Tot slot eindigen we met een nawoord in hoofdstuk 5.

Samenstelling van de Rekenkamer

De Rekenkamer bestond in 2025 uit de volgende leden:

- De heer drs. G.T. Schermers (voorzitter)
- De heer dr.ir. P.J.M.M. Krumm MPA (lid)
- De heer ing. T.A.J.M. Jans MSc. M EMFC/RC (lid)

In oktober 2025 gaf de heer ing. T. Jans aan te stoppen met zijn werkzaamheden, aangezien hij een nieuwe baan had aanvaard en (werk-privé) niet combineer was met het lidmaatschap van de Rekenkamer. Een wervingsprocedure is opgestart en op 21 november 2025 zijn sollicitatiegesprekken gevoerd. Op 12 december 2025 is Isabelle Donatz-Fest benoemd tot lid van de Rekenkamer.

De ondersteuning van de Rekenkamer

De secretarisfunctie voor ondersteunende werkzaamheden is tot 1 januari 2026 ingevuld. In overleg met Rekenkamer De Dommel en Rekenkamer Brabantse Delta is hij als ZZP'er tijdelijk (voor de duur van 1 jaar) ingehuurd. Medio 2025 gaf de secretaris aan zich meer toe te willen leggen op juridische opdrachten, waardoor hij per 1 januari 2026 als secretaris is gestopt. Ook hiervoor is een wervingsprocedure gestart, waarbij wederom vanuit de drie Brabantse waterschapsrekenkamers gezamenlijk één secretaris is gezocht.

Op 21 november 2025 zijn sollicitatiegesprekken gevoerd met de drie voorzitters van de drie rekenkamers, met ondersteuning vanuit HR Brabantse Delta. Dit heeft geleid tot de benoeming van een nieuwe secretaris (zie volgend hoofdstuk).

Hoofdstuk 1 Algemene werkzaamheden

In 2025 heeft de Rekenkamer 10 maal vergaderd.

Vanwege het vertrek van lid T. Jans is daarnaast overleg geweest om een vacaturebeschrijving op te stellen voor de openstaande post van 'lid rekenkamer'

Vanuit de Rekenkamer is zesmaal deelgenomen aan de (Teams-) bijeenkomsten met de Waterkring. De Waterkring is een overlegplatform binnen de Vereniging van Rekenkamers (VvR) voor rekenkamers van waterschappen. Het platform richt zich op kennisuitwisseling, onderzoekssamenwerking en het agenderen van actuele vraagstukken.

In 2025 zijn meerdere gesprekken gevoerd met de andere twee waterschaps-rekenkamers (De Dommel en Brabantse Delta) om meer samen te werken. Toen duidelijk werd dat de tijdelijke inhuur geen vervolg zou krijgen, is besloten op zoek te gaan naar een nieuwe secretaris-onderzoeker. Besloten is de secretaris-onderzoeker in dienst te laten treden van het Waterschap Brabantse Delta om zodoende een meer langdurige ondersteuning na te streven. Om de onafhankelijkheid van de functie te borgen, wordt door de secretaris geen andere werkzaamheden voor de drie waterschappen uitgevoerd en alleen inzet gepleegd in de functie van secretaris-onderzoeker voor de drie Brabantse waterschaps-rekenkamers.

Naar aanleiding van de werkwijze van behandelen van het onderzoek 'Inwonerparticipatie' (zie hoofdstuk 3), is op 29 augustus 2025 door de voorzitter overleg gevoerd met de dijkgraaf. Op 20 oktober 2025 is met de secretaris-directeur, de dijkgraaf, griffier en voorzitter van de Rekenkamer gesproken over betere doorwerking en eigenaarschap van rekenkameronderzoek. Hierbij is stilgestaan bij de voorliggende formuleringen van de besluitvorming bij rekenkamerrapporten, het instellen van een klankbord-/begeleidingsgroep vanuit het AB, de procesgang van rekenkamerbrieven en -rapporten richting DB en AB, de onderwerpselectie en een te houden gesprek met het Presidium. Dit werd uiteindelijk in januari 2026 gepland.

Op 29 september 2025 is deelgenomen aan het overleg tussen de voorzitters en secretarissen van de Brabantse Rekenkamers (B13).

De Rekenkamer beschikte in 2025 over een eigen budget van € 96.000. De leden ontvangen een maandvergoeding voor hun werkzaamheden, ongeacht de tijdsinzet en intensiteit van onderzoeken. Daarnaast krijgen de leden de reiskosten vergoed. In 2025 zijn ook kosten gemaakt voor de onderzoeken (zie hoofdstuk 2 en 3).

Het volgende financiële overzicht kan gegeven worden voor 2025:

Begroot voor 2025	Besteed in 2025
€ 96.000	€ 94.216

Het totale budget is verdeeld onder de posten:

Post	Besteed in 2025
Vergoeding leden	€ 11.664
Kosten voor onderzoek	€ 66.262
Kosten voor ondersteuning (zoals secretaris)	€ 12.805
Overige kosten (lidmaatschap later VvR ⁽¹⁾)	€ 3.485

⁽¹⁾ : Voorheen NVR

Voor de meer algemene achtergrondinformatie, zoals de doelstelling van de Rekenkamer, de verordening en het Reglement van Orde verwijzen wij naar de website van de Rekenkamer.

Het Reglement van Orde Rekenkamer waterschap Aa en Maas is in het voorjaar van 2025 nog op enkele punten aangepast en het stuk is op 6 juni 2025 door het AB voor kennisgeving aangenomen. In die vergadering heeft het AB ook kennis genomen van het jaarverslag van de Rekenkamer over 2024, dat op 14 maart 2025 aan het AB is aangeboden.

Hoofdstuk 2 Onderzoeken 2025

Onderzoeken

Na de bijeenkomst van 1 februari 2024 zijn aangedragen onderzoeksonderwerpen getoetst aan de criteria 'urgentie', 'timing' (is het onderzoek opportuun op dit moment), 'hanteerbaarheid' (om te onderzoeken als rekenkamercommissie versus bijvoorbeeld landelijk onderzoek door de Unie van Waterschappen) en het 'karakter' (opbouwend). Ook is beoordeeld of het onderwerp niet door anderen al opgepakt (gaat) worden of al onderzocht is (in dat geval is het niet een onderwerp voor de groslijst).

De Rekenkamer heeft gekozen als eerste onderzoek te beginnen met inwonerparticipatie. Daarnaast deed de Rekenkamer in 2024 en 2025 mee aan het Doe Mee-onderzoek van de NVRR naar energiebesparing. In 2025 is ook een Doe Mee onderzoek gestart naar onderbesteding. Beide Doe Mee onderzoeken worden tegelijk uitgevoerd bij 12 waterschappen.

Onderwerp	Omschrijving hoofdvragen
Inwonerparticipatie	<p>Op welke wijze geeft het waterschap invulling aan haar verantwoordelijkheid voor inwonerparticipatie en hoe verhoudt dit zich tot (aanstaande) wettelijke vereisten?</p> <p>Fase 1:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Wat zijn voor Aa en Maas de huidige en toekomstige wettelijk vereisten ten aanzien van inwonerparticipatie? 2. Hoe vaart Aa en Maas momenteel inwonerparticipatie uit bij de initiatieven op de projectenkaart? 3. Hoe draagt participatie bij aan de realisatie van concrete participatie-opgaven van het waterschap? <p>Fase 2 (2025)</p> <ol style="list-style-type: none"> 4. Hoe beoordelen inwoners participatie binnen het waterschap Aa en Maas? (aan de hand van drie concrete projecten).
Energiebesparing	<ol style="list-style-type: none"> 1. Wat is het beleid van het waterschap op het gebied van energiebesparing en alternatieve energiebronnen? 2. Hoe geeft het waterschap hieraan invulling? 3. Hoe is het algemeen bestuur op de hoogte gehouden van de resultaten?
Onderuitputting	<ol style="list-style-type: none"> 1. Wat is de omvang van de (structurele) onderuitputting ten opzichte van de oorspronkelijke begroting? 2. Welke regels zijn er voor begroten en verantwoorden van onderbesteding? 3. Wat zijn de oorzaken van onderbesteding (naar baten en lasten)?
Dierenwelzijn	<p>In hoeverre houdt het waterschap in het beleid en de uitvoeringspraktijk rekening met dierenwelzijn, en hoe doeltreffend, doelmatig en rechtmatig is dat beleid c.q. de uitvoering?</p> <p><i>Beleidskader</i></p>

	<ol style="list-style-type: none"> 1. Heeft het waterschap beleidsdoelen op het gebied van dierenwelzijn geformuleerd? 2. In hoeverre is dit beleid in lijn met Europese, landelijke en provinciale regelgeving en kaders en (voorbeelden van) andere waterschappen; waar zitten eventuele afwijkingen, verbijzonderingen etc.? 3. Zijn er andere interne richtlijnen aangaande dierenwelzijn die niet formeel in beleid zijn vastgelegd, maar wel worden toegepast? <p><i>Uitvoering</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 4. Op welke wijze wordt dierenwelzijn meegenomen bij de werkzaamheden van het waterschap in het fysieke domein (zoals bij waterbeheer, maaibeheer, beheer van gemalen, waterpeilbeheer, reconstructie, schonen van sloten, schadebestrijding et cetera)? 5. Welke protocollen of controlemogelijkheden, zoals checklists, heeft het waterschap om af te wegen of dierenwelzijn-aspecten in het geding zijn of moeten worden meegenomen in projecten of ontwikkelingen in het fysiek domein (bijvoorbeeld bij watergangen, dijklichamen etc.)? 6. Hoe geeft het waterschap sturing aan de ingehuurd bureaus en loonwerkers als het gaat om dierenwelzijn? 7. Hoe wordt door het waterschap afgewogen welke en hoeveel middelen (financieel, tijd, menskracht) worden ingezet om het dierenwelzijn te borgen of te verbeteren binnen het fysieke domein? 8. Hoe vindt afweging en besluitvorming dienaangaande plaats? <p><i>Organisatie en middelen</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 9. In welke mate zijn er menskracht, middelen of processen ingericht door het waterschap specifiek gericht op dierenwelzijn? 10. Hoe wordt er samengewerkt met externe partijen (bijvoorbeeld dierenbescherming, ecologen, muskusrattenvangers, jagers, vissers, gemeenten, provincie) in het kader van dierenwelzijn, welk doel/resultaat heeft dit? 11. Wordt er -en zo ja hoe- afgestemd met buurwaterschappen of de Unie van Waterschappen ten aanzien van het effect van maatregelen die doorwerken over de grenzen van het gebied van Aa en Maas heen? <p><i>Monitoring en evaluatie</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 12. Hoe wordt de effectiviteit van maatregelen rond dierenwelzijn gemonitord? 13. Hoe worden ervaringen of signalen vanuit de samenleving meegenomen in de monitoring en evaluatie van de maatregelen rond dierenwelzijn? 14. Welke evaluatie-systematiek heeft het waterschap waarmee wordt gekeken wat een project qua dierenwelzijn daadwerkelijk bijdraagt aan het doel?¹ <p><i>Rechtmatigheid</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 15. Voldoet het beleid aan relevante wet- en regelgeving (denk aan de Habitatrichtlijn)? <p><i>Vergelijking andere waterschappen</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 16. Hoe verhoudt de voortgang van waterschap Aa en Maas zich tot die van omliggende waterschappen op het gebied van dierenwelzijnsbeleid?
--	---

Van alle onderwerpen wordt in hoofdstuk 3 uitgebreider verslag gedaan.

Nazorg op eerdere onderzoeken

Artikel 97e van de Waterschapswet ziet sinds 1 januari 2024 toe op de opvolging: het DB moet het AB *jaarlijks* een overzicht verstrekken van de aan het DB gedane voorstellen van de rekenkamer, vergezeld van het standpunt daaromtrent en van de wijze waarop aan de voorstellen vervolg is gegeven. Aan deze wettelijke verplichting is nog niet voldaan.

De Rekenkamer heeft in 2025 (nog) niet naar eerdere onderzoeken gekeken.

Hoofdstuk 3 Uitgevoerde onderzoeken

3.1 Inwonerparticipatie

In september 2024 is het onderzoek van de Rekenkamer over het oordeel van bewoners over inwonerparticipatie gestart. Dit onderzoek werd uitgevoerd door bureau 7Zebra's.

De resultaten van fase 1 is tijdens de vergadering van de Commissie AFZ van 12 juni 2025 gepresenteerd. Het rapport 'Tussen ambitie en realiteit' is in het voorjaar afgerond is op 4 juli 2025 opiniërend besproken in de vergadering van het AB. De fracties hebben daarbij opmerkingen gemaakt en suggesties aan het DB meegegeven en de voorzitter heeft een appel "aan iedereen in deze zaal" gedaan om de opmerkingen ter harte te nemen, maar daarmee is het onderzoek als afgerond beschouwd, zonder dat aanbevelingen expliciet zijn overgenomen in besluitvorming of een verzoek aan het DB. Naar aanleiding van dit onvoldoende landen van het onderzoek is zoals in hoofdstuk 1 aangegeven, in augustus 2025 doorgesproken met de dijkgraaf.

Het onderzoek is aangemeld voor de Goudvink, waarbij het oordeel van de VvR-jury (d.d. 14 november 2025) was: "*Een voorbeeld rekenkameronderzoek met innovatieve methoden en excellente presentatie. De verbeterpunten zijn beperkt en vooral gericht op verdere verfijning van een reeds sterk product*".

3.2 Dierenwelzijn

In oktober 2025 is het onderzoek van de Rekenkamer naar Dierenwelzijn gestart. Op 12 november heeft de startbijeenkomst plaatsgevonden met Peter van Dijk, portefeuillehouder namens DB, de directeur Watersystemen, afdelingshoofd Waterveiligheid en afdelingshoofd Strategie, Beleid en Communicatie, samen met leden van de Rekenkamer en twee onderzoekers van onderzoeksbureau SME. Het onderzoek loopt en zal medio 2026 worden afgerond.

3.3 DoeMee-onderzoek waterschappen 2025

De Rekenkamer heeft in 2025 aan twee onderzoeken vanuit de Vereniging van Rekenkamers deelgenomen.

Energiebesparingsplicht

In 2025 is het DoeMee-onderzoek Energiebesparingsplicht afgerond, dat in 2024 werd opgestart. Met de aanbiedingsbrief van 24 november 2025 zijn de conclusies en aanbevelingen en het onderliggende rapport (en factsheets) aangeboden aan het Algemeen Bestuur (<https://aaenmaas.bestuurlijkeinformatie.nl/Agenda/Index/dcaa470c-1ff5-4d2f-908b-6faa710bd1ba#132bc37f-df83-414b-b2b0-954b3cbdfa0a>).

Onderuitputting

In 2025 is het DoeMee-onderzoek Onderuitputting opgestart (zie <https://www.rekenkamers.nl/actueel/doe-mee-onderzoek/jaar-2025/>).

Drie vragen staan daarbij centraal:

- 1) Wat is de omvang van de (structurele) onderuitputting ten opzichte van de oorspronkelijke begroting?
- 2) Welke regels zijn er voor begroten en verantwoorden van onderbesteding?

3) Wat zijn de oorzaken van onderbesteding (naar baten en lasten)?

Op 26 september 2025 vond een interview plaats met de concerncontroller aan de hand van de voorlopige bevindingen van het onderzoeksbureau (onder regie van de Radboud Universiteit); op 10 oktober 2025 heeft een gesprek plaatsgevonden met leden vanuit het Algemeen Bestuur over dit onderwerp.

Het overkoepelende eindrapport wordt eind februari 2026 afgerond samen met een factsheet per deelnemer. Daarna zal de Rekenkamer het aanbieden aan het AB.

Hoofdstuk 4 Groslijst

De Rekenkamer hanteert een groslijst met potentiële onderzoeksonderwerpen. Het betreft een niet uitputtende lijst, welke aangevuld kan worden met onderwerpen welke hoog op de agenda staan van het bestuur of welke eventueel samen met de andere waterschappen, kunnen worden opgepakt. De groslijst is in 2025 nog niet aangepast of aangevuld ten opzichte van de groslijst 2024.

Hoofdstuk 5 Jaarplan 2026

Het eind 2025 gestarte onderzoek naar dierenwelzijn wordt naar verwachting voor de zomer 2026 afgerond. Toezending aan en behandeling in het AB wordt afhankelijk van de daadwerkelijke doorlooptijd en van de agenda van het AB voor dan wel na de zomer ingepland. Vanuit de Unie van Waterschappen wordt nu een Doe Mee onderzoek 2026 voorbereidt. Op basis van een finaal voorstel wordt besloten al dan niet hier aan deel te gaan nemen. In 2026 zullen wij in ieder geval richting het AB komen met de resultaten van het Doe Mee onderzoek naar onder en overbesteding.

Verder bereiden wij ons voor op de start van een nieuw eigen onderzoek in de tweede helft van 2026. Bij deze willen wij het AB dan ook alvast uitnodigen om met suggesties te komen voor een onderwerp.

Qua organisatie hopen wij dit jaar zicht te krijgen op een structurele invulling van de positie van de secretaris. De huidige wisselingen en zoektochten leidt tot extra druk op de zittende leden van de rekenkamer.

Hoofdstuk 6 Nawoord

De Rekenkamer heeft zich afgelopen jaar met veel plezier ingezet voor het Algemeen Bestuur van het waterschap.

Vanuit de organisatie is alle medewerking aan de onderzoeken verleend, met vrije toegang tot alle van belang zijnde informatie en medewerking van sleutelfunctionarissen en andere betrokkenen in de organisatie.

De Rekenkamer dankt de AB-leden, DB-leden en alle betrokken medewerkers van het waterschap voor ondersteuning bij het uitvoeren van haar werkzaamheden.

Jaarverslag 2025

Rekenkamer Aa en Maas

Status

Definitief

vrijgegeven door

Voorzitter Rekenkamer

's-Hertogenbosch, 20 maart 2026

Secretariaat

Alle stukken, bestemd voor de Rekenkamer, worden via het postadres van het waterschap of het e-mailadres aan de secretaris van de Rekenkamer gezonden.

Waterschap Aa en Maas
Pettelaarpark 70
5216 PP 's-Hertogenbosch
Tel 073 615 66 66